

VPRAŠALNIK O HRBTENICI ZA OTROKE

NAVODILA ZA UPORABO

Različica: 9 – 12 let

(Spremenjeno 16. 3. 2022)

SPLOŠNE INFORMACIJE

Vprašalnik o hrbtenici za otroke (VHO) je samoocenjevalni vprašalnik, ki ocenjuje razširjenost bolečine v hrbtenici, intenzivnost bolečine, omejitve dejavnosti, izostanek iz šole, zdravstveno oskrbo in vpliv družinske epigeneze na razvoj bolečin v vratu in hrbtu pri otrocih, starih od 9 do 12 let.

Razvoj vprašalnika je potekal v treh stopnjah:

- stopnja konceptualizacije
- stopnja razvoja
- stopnja testiranja

Vprašanja VHO so razvrščena po konceptualnem modelu¹ Wilson in Cleary in so razdeljena v področja glede na:

- simptomatiko
- funkcijsko zmogljivost
- značilnosti okolja
- lastnosti posameznika

PRAVILA IN POGOJI

VHO se lahko brezplačno uporablja za klinične in znanstvene namene, če 1) se uporablja v skladu z zahtevami v izvirnem članku in navodili za uporabo in 2) se ga ne spreminja.

CILJNA POPULACIJA

VHO je namenjen otrokom, starim od 9 do 12 let, ki imajo bolečine v kateremkoli področju hrbtenice. Mogoče ga je združiti s Vprašalnikom o nezmožnosti otrok (hrbtenica) (ang. Young Disability Questionnaire (spine) -YDQ-spine 9-12), da se ugotovi stopnja nezmožnosti pri otrocih z bolečinami v hrbtenici (glej www.spoergeskemaer.dk/ydq).

Izpolnjevanje vprašalnika traja približno 12-15 minut. Mlajši otroci morda potrebujejo več časa in pomoč pri branju vprašanj.

ZGRADBA IN UPORABA

VHO je sestavljen iz petih razdelkov. Vprašalnika ni potrebno uporabiti v celoti, saj se lahko vsak razdelek uporablja ločeno. Tako je mogoče izbrane razdelke uporabiti kot samostojne ali združiti enega ali več razdelkov z drugimi vprašalniki. Pet razdelkov je:

- **Razdelki 1-3**
Razdelki 1 do 3 ocenjujejo pogostost in intenzivnost bolečine v treh področjih:
 - v vratu
 - v srednjem delu hrbta

- v spodnjem delu hrbta

Vsak razdelek vsebuje sliko področja, tri vprašanja o razširjenosti (kadarkoli v življenju, zadnji teden in področje vratu in hrbta) in lestvico intenzivnosti bolečine (obrazna lestvica intenzivnosti bolečine – dopolnjena različica). Obrazna lestvica intenzivnosti bolečine – dopolnjena različica je sestavljena iz šestih obrazov z "brez bolečine" in "zelo močna bolečina" na obeh skrajnih delih lestvice.²

- **Razdelek 4**

Razdelek 4 vsebuje tri vprašanja o vplivu posledic bolečin v hrbtenici na izostanek iz šole, prostočasne dejavnosti in zdravljenje.

- **Razdelek 5**

Razdelek 5 vsebuje štiri vprašanja o vplivu težav staršev z bolečino v vratu in hrbtu.

TOČKOVANJE

SPLOŠNA NAVODILA

Vsako vprašanje se točkuje posamično na naslednji način:

- Vprašanja 1a, 2a, 3a, 4a, 4b in 4c: 0 (Nikoli), 1 (Enkrat ali dvakrat), 2 (Občasno) in 3 (Pogosto)
- Vprašanja 1d, 2d in 3d so ocenjena od 0 – 5 z 0 = Brez bolečine in 5 = Zelo močna bolečina
- Vprašanja 5b in 5d: 0 (Nikoli), 1 (Občasno), 2 (Pogosto)
- Vprašanja da/ne: 0 (Ne), 1 (Da)

RAZLIKOVANJE POMEMBNE OD NEPOMEMBNE BOLEČINE

Rezultata za pogostost in intenzivnost bolečine za vsako področje hrbtenice (razdelki 1-3) se lahko združita v sestavljeno oceno, ki loči pomembno od nepomembne bolečine po Joergensen et al.³ Sestavljena ocena opredeljuje skupno bolečino v hrbtenici kot "brez bolečine", "zmerna bolečina" ali "huda bolečina", kjer se upoštevajo odgovori na vprašanja 1A + 1D za vrat (razdelek 1), 2A + 2D za srednji del hrbta (razdelek 2) in 3A + 3D za spodnji del hrbta (razdelek 3) - glej sliko 1.

Slika 1. Ponazoritev sestavljene ocene pogostosti in intenzivnosti bolečine za bolečino v vratu, srednjem in spodnjem delu hrbta kot tudi skupne bolečine v hrbtenici.

Pogostost bolečine	Kolikšna je bila bolečina, ko je bila najhujša				
	0 (brez bolečine)	1	2	3	4
Pogosto					
Občasno					
Enkrat ali dvakrat					
Nikoli					

Diagram prikazuje sestavljeno oceno bolečine. Na x-osi so vrednosti 0 do 5. Na y-osi so pogostosti: Pogosto, Občasno, Enkrat ali dvakrat, Nikoli. Označena območja: 'Brez bolečine' (0-1), 'Zmerna bolečina' (1-3), 'Huda bolečina' (3-5).

Druge sestavljene ocene niso priporočljive.

PREVODI

VHO je na voljo v več jezikih (glejte www.spoergeskemaer.dk/ysq). Če želite prevesti in medkulturno prilagoditi vprašalnik v drug jezik, pošljite prošnjo Henrikju Hein Lauridsenu na elektronski naslov: hlauridsen@health.sdu.dk.

Osnova za prevod in medkulturno prilagoditev vprašalnika je angleška različica, pri čemer je treba slediti smernicam, ki so jih opisali Beaton et al.⁴ in uporabiti predloge na domači spletni strani (www.spoergeskemaer.dk/ysg).

VPRAŠANJA O VPRAŠALNIKU

Vprašanja o vprašalniku lahko naslovite na Henrika Hein Lauridsena na elektronski naslov: hlauridsen@health.sdu.dk.

LITERATURA

1. Wilson IB, Cleary PD. Linking clinical variables with health-related quality of life. A conceptual model of patient outcomes. *JAMA* 1995;273(1):59–65.
2. Hicks CL, von Baeyer CL, Spafford PA, et al. The Faces Pain Scale-Revised: toward a common metric in pediatric pain measurement. *Pain* 2001;93(2):173–83.
3. Joergensen AC, Hestbaek L, Andersen PK, et al. Epidemiology of spinal pain in children: a study within the Danish National Birth Cohort. *Eur J Pediatr* 2019;178(5):695–706.
4. Beaton DE, Bombardier C, Guillemin F, et al. Guidelines for the process of cross-cultural adaptation of self-report measures. *Spine* 2000;25(24):3186–91.